

I

L'intrèpid Guillem de Varoic

El rei àrab de les Canàries, un jove guerrer molt respectat anomenat Abraïm, va envair Anglaterra cap a l'any 1455 per rescabalar-se de les incursions dels corsaris anglesos en algunes de les seues possessions. Una nit desembarcà d'improvís a Southampton amb un exèrcit formidable.

El contundent atac dels sarraïns agafà de sorpresa l'inexpert rei Enric, el qual, després de resistir inútilment, ordenà alçar el campament i concentrar les tropes supervivents a Canterbury. Però vist que l'enemic s'havia apoderat també d'aquesta població, es traslladà a Londres com va poder. Quan la capital, assetjada i famèlica, estava a punt de caure, es veié forçat a retirar-se cap a les muntanyes de Gal·les. De camí, es va refugiar al castell de Warwick, una plaça forta molt ben proveïda on, de moment, semblava segur.

Es tenia el convenciment que el senyor del lloc, el valeros comte Guillem de Varoic, havia mort en el transcurs d'una expedició a Terra Santa. En realitat, va ser ell mateix qui va escampar aquesta falsa notícia per Venècia quan tornava de Jerusalem, on havia pelegrinat per expiar davant el Sant Sepulcre la gran quantitat de morts que havia ocasionat en combat.

Vestit amb hàbit de franciscà, en l'actualitat era un ermità que vivia a soles en un paratge del bosc dels vol-

tants de la seua antiga possessió. S'havia deixat créixer els cabells canosos i una espessa barba blanca li havia canviat la fesomia. S'alimentava sobretot d'herbes i, transformat de fet en una altra persona, ni tan sols la dona, la senyora del castell, era capaç de reconèixer-lo quan de tant en tant s'hi acostava a demanar almoïna. Havia tallat definitivament amb el passat.

El rei, preocupat per la contundència de l'enemic, no sabia què fer ni cap a on pegar. En un somni, una donzella celestial, que devia ser la mateixa Mare de Déu, li aconsellà que nomenara capità del seu exèrcit el primer vagabund que li demanara caritat. L'endemà, casualment, l'ermità anà a captar al castell que un dia va ser sa casa. El rei, que se'l va trobar de cara, li implorà que dirigira la resistència.

Guillem de Varoic va objectar que era un pobre vell ignorant i inepte, però el sobirà insistí tant que no tingué més remei que acceptar eixa difícil missió. Fins i tot el mateix rei, que era un jove malaltús i de complexió dèbil, tenia l'aprovació dels nobles per a abdicar en el nou capità a fi que poguera enfrontar-se en nom de la corona amb Abraïm, a qui vencé en combat singular.

Gràcies al seu valor i al domini que tenia de les tàctiques militars, el comte va guanyar la guerra, va expulsar d'Anglaterra els moros invasors i, davant de les insistents sospites de la comtessa, no tingué més remei que revelar a l'esposa qui era. Tots van celebrar el triomf i li imploraren que tornara a fer de senyor de Warwick.

Però ell renuncià tant a la corona com al principat de Gal·les que el rei li havia oferit a canvi. A pesar de les súpliques de la dona i de l'amor del fill, a qui el rei concedí

la major part de Cornualla i el nomenà conestable major del regne, el comte de Varoic es mantingué impertorbable. Al cap de cinc mesos de convivència familiar se'n va tornar definitivament al seu retir, on es dedicava a resar en una ermita apartada i a dur una vida contemplativa en contacte amb la natura. S'havia tornat un solitari a qui el món interessava ben poc.

Amb el país en pau, el rei d'Anglaterra va considerar que havia arribat el moment de formalitzar el matrimoni que tenia concertat amb una filla del rei de França, la bella infanta Margarida, de cutis tan blanc com la neu. A fi de celebrar com calia eixa unió, i també perquè els cavallers no s'emperesiren per falta d'entrenament militar quan no tenien ocasió de batallar, es va anunciar pels regnes cristians més acostats que a Londres s'havien preparat unes justes i uns tornejos extraordinaris. Es determinà que les festes duraren tot un any i un dia. Els que aspiraven a ser algú en el món de la cavalleria s'havien proposat assistir-hi perquè es tractava d'una oportunitat única de donar-se a conèixer.

Per això, un grup de trenta joves de diverses cases de senyoriu de Bretanya, a l'altra banda de la mar, s'havien posat en camí. Pretenien aprofitar l'ocasió per a lluir-se i que el rei els fera cavallers. Havien creuat el canal de la Mànega, i adelerats per arribar a temps, cavalcaven sense descans. Estaven rebentats i, com que eren forasters, no coneixien el país i es van desorientar. De fet, volent arribar a Londres, en realitat van fer cap a Warwick, bastant més al nord.

A pesar que formaven colla, un d'ells, que anava més endarrerit, s'adormí sobre el cavall i es ressägà. En conseqüència, el rossí s'apartà de la resta d'haques, abandonà el

camí reial, s'extravià, va entrar per una senda i anà a eixir al paratge on, vora una exuberant font d'aigua fresca, vivia retirat en una ermita l'antic comte, que en aquell moment s'entretenia rellegint un prestigiós tractat sobre la cavalleria que sabia pràcticament de memòria, titulat *Arbre de batalles*.

L'animal, fatigat, quan veié l'aigua tingué deler de beure i refrescar-se. Pegà collades, estirà el ramal i, en notar les regnes tenses, el genet es va despertar. De sobte es va trobar cara a cara amb aquell venerable ancià. Baixà tot seguit del cavall i, confiat en el seu aspecte bondadós, el va saludar reverentment. Mentre el cavall pasturava, l'ermità, encuriós per la inesperada visita d'un jove tan ben educat, el va invitar a seure al seu costat sobre l'herba fresca i li va preguntar qui era, d'on venia i a on anava.

—Sóc Tirant lo Blanc, del castell de Roca Salada —respongué el foraster, orgullós del seu llinatge bretó. Però com que eixe nom, a l'altre no li deia res, li hagué de fer tota l'explicació:— Ja sé que pot semblar un nom estrany però és degut, venerable ancià, al fet que mon pare és marqués de Tirània, una regió continental situada davant de la costa d'Anglaterra. A ma mare li diuen Blanca i és filla del duc de Bretanya, senyor del país. Vinc de la cort de París i em dirigisc amb uns companys a Londres, on desitge ser armat cavaller. Però es veu que m'he perdut i, francament, no sé on pare. I si he de ser-vos sincer —afegí, locuaç—, tampoc no tinc ni idea de què hauré de fer perquè m'accepten en l'orde de cavalleria. Però per damunt de tot vull ser cavaller, per això he vingut de tan lluny.

—Hauràs de madurar encara molt, jove —li contestà l'ermità visiblement incòmode quan el donzell hagué aca-

bat de parlar—. Fa la impressió que t'has deixat enlluernar pel luxe i la fama dels grans cavallers. Però, com pretens arribar a ser-ho sense conèixer què significa la cavalleria ni quines són les exigències de tan sagrada condició? Tot el que necessites saber —manifestà el comte de Varoic començant a instruir-lo— està arreplegat en aquest llibre que de tant en tant repasse perquè fa cinquanta anys, t'ho cregues o no, jo mateix vaig ser adobat cavaller després d'una batalla campal a l'Àfrica, de la qual encara no comprenc com vaig eixir viu.

Tirant es va alegrar enormement d'haver trobat, sense proposar-s'ho, el mestre adequat i pregà al venerable ancià que li ensenyara les peculiaritats de la regla de la cavalleria de què tant anhelava formar part.

—No ho creureu —li comentà sincerament—, però ni en la cort de l'emperador, ni en la del rei de França, ni en la de Castella, ni en la d'Aragó, he conegut mai a ningú que, com vós, parle amb tant d'apassionament i respecte de l'orde de cavalleria.

L'ermità, que va captar la predisposició del jove bre-tó, s'armà de paciència i obrí el llibre pel capítol en què figurava com i per què es va crear l'orde de cavalleria i li'n llegí els fragments més instructius. També el va il·lustrar amb paràboles i al·legories sobre el significat de les armes i les peces de l'armadura. Li parlà dels famosos herois de la història i li contà les aventures dels cavallers contemporanis més famosos.

A més, perquè no al·legara mai engany, li va detallar com s'efectuava la degradació i l'expulsió de l'orde dels covards i traïdors, als quals, o bé se'ls condemnava a cadena perpètua, o se'ls aplicava sense pietat la pena de mort.

Tirant, a mesura que l'escoltava, es feia càrrec de la importància i la responsabilitat que comportava ser cavaller, cosa en què fins ara no havia caigut. Cada vegada més interessat, aprofità un moment en què la conversa decaigué i es va prendre la llibertat de preguntar a l'ermità pel cas concret de Guillem de Varoic.

El comte, sense donar-se a conèixer, li referí en què van consistir els seus fets més extraordinaris, dels quals Tirant ja havia sentit parlar perquè s'havien fet cèlebres i eren motiu d'admiració entre els joves amb pretensions.

Van passar el dia raonant i s'havia fet tard. L'ermità, que volia evitar que el donzell es perdera una altra vegada, s'adonà que el jove havia après bé la lliçó i va considerar que era hora de retirar-se. Tirant estava tan convençut de la nova responsabilitat que pretenia assolir, que premonitòriament exclamà:

–Tinc vint anys però no m'importaria morir per haver servit i defés amb totes les meues forces l'orde de cavalleria!

Abans d'indicar-li el camí de Londres, on per tal d'inscriure's en els combats els aspirants a cavaller havien de presentar-se uns dies abans de Sant Joan, precedint l'arribada de França de la reina, Guillem de Varoic li va fer un regal extraordinari: el seu llibre predilecte. Li assegurà que no li importaria que l'ensenyara al mateix rei, així com a tots els cavallers que sentiren curiositat per fullejar-lo, bé que foren anglesos o estrangers, perquè per damunt de tot desitjava que es coneguera l'essència de la veritable cavalleria.

A canvi li demanà que, quan al cap d'un any tornara cap a casa, es desviara per visitar-lo i contar-li com li havia

anat. Ja dalt del cavall, Tirant, que no amollava el llibre, es girà per preguntar-li:

–Si algú vol saber qui me l’ha donat, de qui diré que és?

–Teu! –va exclamar l’ermità sense pensar-ho, perquè volia mantenir l’anonimat costara el que costara. Però de sobte recapacità i afegí:– També pots dir que te l’ha donat aquell que ha amat i honrat més que ningú del món l’orde de cavalleria.

I amb aquesta resposta, adequada per al vell, però que un dia també es podria aplicar al jove, se separaren de moment el mestre i l’aprenent.